

Datum **01 NOV 2023**
Betreft Brief inhoudende reactie op de vragen van [REDACTED]

Geachte [REDACTED]

Met veel belangstelling heb ik uw brief gelezen, waarvoor dank. Ik ga hieronder in algemene zin in op de door u gestelde vragen. Om te beginnen met een nadere duiding van artikel 43 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden (hierna: Statuut).

Zoals ik al vaker heb aangegeven, betreur ik ten zeerste dat trouwen met een partner naar keuze niet overal binnen het Koninkrijk mogelijk is. De autonome status van de vier landen binnen het Koninkrijk zorgt er echter voor dat er verschillen kunnen ontstaan. Artikel 43, eerste lid, van het Statuut stelt immers dat elk land zelf zorg draagt voor de verwezenlijking van de fundamentele menselijke rechten en vrijheden, de rechtszekerheid en de deugdelijkheid van bestuur. Er is uitsluitend een rol voor het Koninkrijk weggelegd wanneer een land niet zelf in staat is deze onderwerpen te effectueren, waarbij het inzetten van de waarborgfunctie een ultimum remedium is. Het enkele tekortschieten van een landsorgaan is niet direct een reden voor het optreden door het Koninkrijk. Het moet gaan om een situatie dat in het land zelf geen redres van een ontoelaatbare toestand mogelijk zou blijken te zijn. Dit is een zeer hoge grens die, gelet op de huidige ontwikkelingen, denk alleen al aan de lopende rechtszaken bij de Hoge Raad en het ingediende initiatiefwetsvoorstel, op dit moment, mijns inziens niet wordt gehaald.

Natuurlijk zijn er ook verdragsrechtelijke verplichtingen waar de landen binnen het Koninkrijk aan gehouden zijn. Zo volgt uit de jurisprudentie van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens, dat als staten het huwelijk voor partners van gelijk geslacht niet openstellen er een positieve verplichting op hen rust om een volwaardig, wettelijk verankerd, alternatief te bieden. Aruba heeft hiertoe eerste stappen gezet. Ik zal Aruba blijven aansporen dit volwaardige alternatief te bieden.

Datum

Kenmerk

2023-0000642525

Ook heeft u verschillende vragen gesteld met betrekking tot het contact dat ik op Aruba heb gehad ten behoeve van de afdoening van de toezegging aan het lid van de Eerste Kamer, de heer Dittrich¹. Hiervoor verwijs ik naar mijn brief aan de Eerste Kamer waaruit volgt dat ik verschillende gesprekken heb gevoerd met de minister-presidenten van de landen.

Ten slotte wil ik u meegeven dat ik uiteraard de rechtszaken bij de Hoge Raad, die 10 november a.s. met de mondelinge pleidooien aanvang nemen, zal volgen. En daarnaast dat ik u bij een volgend bezoek [redacted] hoop te ontmoeten.

Hoogachtend, [redacted]

De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
Digitalisering en Koninkrijksrelaties

---

¹ Kamerstuk 35 570 IV, nr. 33